

Dat laatste feit wettigt de conclusie dat, althans volgens de mening der betrokkenen, de doelstellingen van het Legioen Oud-Frontstrijders en van de Ordedienst aanvankelijk niet identiek waren. Dat geldt inderdaad voor een groot deel van de Ordedienst maar, althans van begin '41 af, niet voor de top van de organisatie. Wij schrijven dat overigens met enige aarzeling. Er is uit en over de eerste fase van de Ordedienst zo weinig materiaal bewaard gebleven dat een enigszins volledige reconstructie van het beleid niet mogelijk is. Wij hebben de indruk dat aan de OD verwante groeperingen in verschillende plaatsen en streken des lands min of meer gelijktijdig ontstonden. Dat viel te verwachten. Wie er als oud-militair zeker van was dat de Duitsers vroeg of laat ons land zouden verlaten en wie meende dat dan allerlei urgente taken verricht moesten worden (NSB'ers arresteren, de eigen autoriteiten steunen), zocht contact met gelijkgezinden en bouwde een eigen groepje op; hoorde men dan later: voor dit werk is een nationale organisatie in opbouw, dan sloot men zich aan.

De eerste stoot tot die nationale organisatie werd door de oud-commandant veldleger, generaal jhr. W. Röell, gegeven. Volgens zijn eigen relaas stond Röell begin juni '40 op het achterbalcon van een Haagse tram,

'het balcon was leeg, de conducteur, een heel oude bekende, die een vriend van mij was geworden, kwam plotseling naast mij staan en fluisterde achter zijn hand mij toe: 'Generaal, het is in u dat wij vertrouwen hebben, u hoeft ons maar per radio op te roepen en de hele Bijzondere Vrijwillige Landstorm staat achter u gereed, voor een groot deel nog met vuurwapens en munitie, in het hele land, ik weet het.''¹

Het is duidelijk dat hierbij gedacht werd aan optreden na of ten tijde van het vertrek der Duitsers: eerder zou Röell moeilijk toegang krijgen tot de radio. Hij begon, schijnt het, de organisatie die hem voor de geest stond, aan de top op te bouwen. Hij meende dat te zijner tijd zes divisies gemobiliseerd moesten worden en ging daar commandanten voor zoeken. Dat viel tegen. Verscheidene hoofdofficieren weigerden medewerking en onder verwijzing naar de erewoordsverklaring voegde één hunner hem zelfs toe dat hij hem eigenlijk bij de Duitsers moest aangeven. Spoedig kwam Röell tot

¹ W. Röell: 'Herinneringen nopens de jaren 1939-1942' (febr. 1946), p. 5 (*Enq.*, punt a, gestenc. bijl. 73).